

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego »Erasmus«: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylającego rozporządzenie (UE) nr 1288/2013”

(COM(2018) 367 – 2018/0191 (COD))

(2019/C 62/32)

Sprawozdawczyni: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Współsprawozdawczyni: **Imse SPRAGG NILSSON**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 14.6.2018 Rada, 21.6.2018
Podstawa prawna	Art. 165 ust. 4, art. 166 ust. 4 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	26.9.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	17.10.2018
Sesja plenarna nr	538
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	186/3/1

1. Wnioski i zalecenia

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny:

- 1.1. Z zadowoleniem przyjmuje cel kolejnej edycji programu Erasmus, jakim jest zapewnienie ludziom wiedzy, umiejętności i kompetencji potrzebnych do stawienia czoła wyzwaniom społecznym i gospodarczym, jak również skupienie uwagi głównie na młodych **obywatelach Europy**.
- 1.2. Oczekuje, że w ramach przyszłej edycji programu Erasmus **kształcenie i szkolenie będą traktowane całościowo** z uwzględnieniem zasadniczej roli kluczowych kompetencji⁽¹⁾ i podstawowych umiejętności wraz z nieustannym podnoszeniem kwalifikacji w ramach uczenia się przez całe życie, w tym zwłaszcza z walidacją i uznawaniem;
- 1.3. Proponuje, by nie dokonywać zmian w nazwie programu oraz utrzymać **nazwę „Erasmus+”**, jako że symbolizuje ono fakt, że wszystkie programy objęte są jednymi wspólnymi ramami.
- 1.4. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję podwojenia budżetu programu, lecz wzywa do jego **potrojenia**. Świadczyłoby to o większym zaangażowaniu na rzecz rozwoju edukacyjnego, zawodowego i osobistego w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu, aby zapewnić faktyczną inkluzywność i dostęp dla wszystkich.
- 1.5. Uważa, że zwiększonemu budżetowi powinno towarzyszyć zwiększenie **elastyczności i odpowiedzialności na szczeblu krajowym**.
- 1.6. Podkreśla, że działania w ramach rozdziału poświęconego młodzieży przyniosły dotychczas najlepsze skutki, jeśli chodzi o docieranie do osób o mniejszych możliwościach, co należy odzwierciedlić w sposobie alokacji środków.

⁽¹⁾ Zalecenie Rady z 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. Kompetencje kluczowe określone są jako: umiejętność czytania i pisanie oraz znajomość języków; umiejętności w zakresie matematyki, nauk przyrodniczych i inżynierii; kompetencje informatyczne; kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się; kompetencje obywatelskie; przedsiębiorczość oraz świadomość i ekspresja kulturalna. Obejmują również kompleksowy zestaw wartości, umiejętności i postaw koniecznych do odpowiedniego udziału w społeczeństwach demokratycznych.

1.7. Apeluje, aby inicjatywa „**DiscoverEU**” obejmowała mocny komponent nauki, o ile ma zostać objęta zakresem programu.

1.8. Podkreśla, że bezpośrednie doświadczenia nie powinny zostać przesłonięte lub zastąpione wykorzystaniem **narzędzi wirtualnych**, lecz muszą pozostać uzupełnieniem takich narzędzi.

1.9. Zgadza się co do większej liczby celów dotyczących **kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego (CVET)**, i proponuje, by rozszerzony zakres znalazł odzwierciedlenie w przyznawaniu finansowania.

1.10. Wzywa do położenia większego nacisku na **współpracę międzysektorową (KA2)** w zakresie „podejścia do uczenia się przez całe życie”, przy jednoczesnym przyznaniu wystarczających środków pozwalających na realizację projektów politycznych na dużą skalę.

1.11. Z zadowoleniem przyjmuje **zwiększenie budżetu na personel**, zwłaszcza na mobilność nauczycieli i osób prowadzących szkolenia, tak aby wspierać początkowe i ustawiczne doskonalenie ich umiejętności zawodowych.

1.12. Z zadowoleniem przyjmuje dobre intencje wniosku, zakładające zapewnianie **dotacji na małą skalę**, by wspierać osoby niemające doświadczenia w składaniu wniosków w ramach programu.

1.13. Zaleca, by w części nowego programu poświęconej młodzieży priorytet nadać **działaniom i organizacjom opartym na wolontariacie** zamiast stosowania podziału na podmioty „duże” i „małe”. Należy również rozważyć wprowadzenie **dotacji dla dużych europejskich spotkań młodzieży**.

1.14. Ponadto przyjmuje z zadowoleniem fakt, że we wniosku podkreślono znaczenie **niezależnego podmiotu audytowego** w ocenie realizacji celów przez agencje narodowe.

1.15. Uważa, że przyszły program powinien być upowszechniany i promowany w ramach usług **doradztwa zawodowego** w instytucjach edukacyjnych i szkoleniowych, służbach zatrudnienia i innych organizacjach, aby móc dotrzeć do szerszych grup odbiorców.

1.16. Uważa, że wniosek powinien sprzyjać upowszechnianiu wyników projektów **na szczeblu UE i w całej Unii** oraz kontynuacji projektów, które przyniosły doskonałe rezultaty.

1.17. Podkreśla nadrzędną konieczność zapewnienia wszystkim istotnym zainteresowanym stronom i partnerom społecznym na szczeblu europejskim stałych stanowisk w strukturze **stałej komisji zarządzającej programem**.

1.18. Przyjmuje z zadowoleniem działania przewidujące uczestnictwo młodzieży. Jest to format, który został uznany za bardzo skuteczny w ramach programu „Młodzież w działaniu” (znanego wówczas jako inicjatywy dla młodzieży) i który pozwala **młodzieży niezrzeszonej na udział w programie**.

2. Wprowadzenie

2.1. W następstwie programu finansowego UE na rzecz wsparcia kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu za pomocą obowiązującego programu Erasmus+ (2014–2020) Komisja Europejska opublikowała kolejną edycję programu pod nazwą „Erasmus” jako część wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027.

2.2. Poprzedni program Erasmus+ znacząco przyczynił się do wspierania kształcenia i szkolenia na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym, kultywowania poczucia przynależności do UE („europejska tożsamość” w całej swej różnorodności) oraz promowania wzajemnego zrozumienia, demokratycznego obywatelstwa, integracji europejskiej i sprawiedliwości społecznej, integracji na rynku pracy oraz, w efekcie, również wzrostu gospodarczego.

2.3. Przewiduje się, że kolejna edycja programu, z podwojonym budżetem, zostanie wzmocniona i rozszerzona przez włączenie większej liczby grup docelowych, będzie miała bardziej integracyjny charakter, będzie wspierać projekty realizowane na małą skalę oraz angażować organizacje, którym brakuje doświadczenia w składaniu wniosków w ramach programu. Program ten w dalszym ciągu będzie obejmował szkolnictwo, kształcenie i szkolenie zawodowe, szkolnictwo wyższe i kształcenie dorosłych, w tym kształcenie pozaformalne i nieformalne oraz wolontariat, młodzież i sport, lecz w bardziej uproszczony sposób, opierając się na śródkresowej ocenie i konsultacjach z zainteresowanymi stronami.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES wskazuje, że wysokiej jakości kształcenie, szkolenie i mobilność edukacyjna powinny być dostępne dla wszystkich. W ramach nowego programu Erasmus zasadnicze znaczenie ma zobowiązanie na rzecz najistotniejszych celów, czyli włączenia społecznego i równości. Według aktualnych danych statystycznych większość mobilnych studentów wyższych uczelni pochodzi z uprzywilejowanych środowisk społeczno-ekonomicznych i rodzin akademickich⁽²⁾. W 2016 r. 63 % niemobilnych studentów wśród głównych przeszkód na drodze do uczestnictwa w programach wymiany Erasmus na szczeblu uczelni wyższych wymieniło **niewystarczające dotacje w ramach programu Erasmus** przeznaczone dla studentów wyższych uczelni podejmujących naukę za granicą oraz wysoki koszt utrzymania w innym państwie⁽³⁾. Ograniczone wsparcie finansowe przyczyniło się do powstania dużej luki w dostępności programu dla studentów z różnych środowisk społeczno-ekonomicznych.

3.2. Kolejna edycja programu Erasmus jest niezbędna dla wzmocnienia wzajemnego zrozumienia i **poczucia przynależności do UE, doskonalenia umiejętności i kompetencji młodych ludzi, aby umożliwić im podejmowanie działań w charakterze demokratycznych obywateli** i zapewnić im lepsze szanse na rynku pracy. Program ten jest niezbędny dla promowania włączenia społecznego i wspólnych europejskich wartości, sprzyjania integracji społecznej, pogłębiania międzykulturowego zrozumienia i zapobiegania radykalizacji poprzez udział młodzieży w procesach demokratycznych wraz z **mobilnością edukacyjną i współpracą** europejskich obywateli, instytucji edukacyjnych i szkoleniowych, organizacji, zainteresowanych stron i państw członkowskich, co ma nadrzędne znaczenie dla przyszłości Unii.

3.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje cel kolejnej edycji programu Erasmus, aby wyposażyć młodych obywateli europejskich jako przyszłych beneficjentów w wiedzę, umiejętności i kompetencje potrzebne do uczestnictwa w stale **zmieniającym się rynku pracy**, a także do konfrontowania się z **problemami społecznymi, gospodarczymi i ekologicznymi**. Będzie to wymagało unowocześnienia systemów kształcenia, uczynienia ich bardziej dostępnymi i **dostosowania ich do potrzeb ery cyfrowej**, z kolei uczący się będą musieli lepiej przygotować się do roli demokratycznie aktywnych obywateli i poważnych kandydatów do znalezienia wysokiej jakości zatrudnienia i godziwego miejsca pracy.

3.4. EKES oczekuje, że w ramach przyszłej edycji programu Erasmus **kształcenie i szkolenie będą traktowane całościowo** z uwzględnieniem zasadniczej roli kluczowych kompetencji i podstawowych umiejętności, zwłaszcza z dziedziny STEAM⁽⁴⁾ wraz z nieustannym podnoszeniem kwalifikacji w ramach uczenia się przez całe życie. W pierwszej kolejności program powinien wspierać demokratyczne obywatelstwo i wspólne europejskie wartości, aby zapewnić pokój, bezpieczeństwo, wolność, demokrację, równość, praworządność, solidarność i wzajemny szacunek oraz przyczynić się do otwarcia rynków, zrównoważonego wzrostu i włączenia społecznego oraz sprawiedliwości społecznej przy jednoczesnym poszanowaniu i pogłębieniu poczucia przynależności i różnorodności kulturowej.

3.5. W kontekście celu politycznego EKES popiera to, że rozporządzenie oparte jest na **Europejskim filarze praw socjalnych**. EKES uważa, że kolejna edycja programu Erasmus powinna posłużyć jako narzędzie realizacji pierwszej zasady filaru, by zapewnić, że wysokiej jakości integracyjne kształcenie, szkolenie i uczenie się przez całe życie będą stanowić prawa przysługujące wszystkim obywatelom.

3.6. EKES popiera również odwołanie się w rozporządzeniu do **Karty praw podstawowych UE**⁽⁵⁾, by zapewnić **prawo do równości i dostępu dla wszystkich**. EKES apeluje, aby w docelowym tekście rozporządzenia lepiej uwydatniono fakt, że równe traktowanie, sprawiedliwość i równowaga płci były zasadami, które mają zastosowanie w programie i zostają wzmocnione w jego ramach.

3.7. Jest rzeczą oczywistą, że nowy program Erasmus uwzględnia „osoby niepełnosprawne i migrantów, jak również obywateli Unii mieszkających w obszarach oddalonych”, jednak EKES apeluje, aby w ramach przydzielonych środków budżetowych zagwarantowano **szczególne wsparcie osobiste i finansowe** na rzecz osób z niepełnosprawnością, z poszanowaniem konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych⁽⁶⁾.

3.8. Potrzebna jest **zwiększona pomoc finansowa na rzecz wszystkich młodych ludzi**, by wesprzeć ich mobilność edukacyjną i zapewnić osobom wywodzącym się z mniej uprzywilejowanych środowisk społeczno-ekonomicznych, w tym nowo przybyłym migrantom, lepszy dostęp do **wysokiej jakości kształcenia i szkolenia** oraz wesprzeć ich integrację społeczną.

⁽²⁾ Według opracowania *Badanie skutków programu Erasmus* (2014) w przypadku niemal dwóch trzecich studentów przynajmniej jeden z rodziców pracował na stanowisku kierowniczym, specjalistycznym lub technicznym.

⁽³⁾ *What are the obstacles to student mobility during the decision and planning phase?* [Jakie przeszkody stają na drodze mobilności studentów na etapie podejmowania decyzji i planowania?] Intelligence brief No. 02 (2016), http://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EV_IB_mobility_obstacles.pdf.

⁽⁴⁾ Nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria, sztuka i matematyka (STEAM).

⁽⁵⁾ http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

⁽⁶⁾ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

3.9. Mając na uwadze, że **Karta praw podstawowych UE** gwarantuje równe traktowanie wszystkim (nie tylko obywatelom UE), **migranci, uchodźcy i osoby ubiegające się o azyl** również potrzebują wsparcia, aby mogli zyskać uznanie swego poziomu wykształcenia i szkolenia oraz mieli możliwość dalszego szkolenia w celu integracji w ramach systemu kształcenia UE oraz na rynku pracy.

3.10. EKES przyjmuje z zadowoleniem również to, że nowa edycja programu Erasmus będzie nastawiona na realizację **deklaracji paryskiej w sprawie promowania – poprzez edukację – obywatelstwa i wspólnych wartości, jakimi są wolność, tolerancja i niedyskryminacja** ⁽⁷⁾, jako że przeciwdziałanie ekstremizmowi i radykalizacji w Europie ma obecnie większe znaczenie niż kiedykolwiek dotąd.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. EKES podkreśla znaczenie **komplementarności programu z celami i działaniami politycznymi państw członkowskich oraz Unii**. Wśród celów politycznych, które program powinien wdrażać, są europejski obszar edukacji, strategia UE na rzecz młodzieży oraz strategiczne ramy kształcenia i szkolenia wraz z programami sektorowymi, a także wyjaśnienie sposobu wspierania państw członkowskich, partnerów społecznych i innych zainteresowanych stron w osiąganiu wskaźników i poziomów odniesienia tych przyszłych strategii.

4.2. EKES apeluje o **trzykrotne zwiększenie budżetu przeznaczanego na realizację programu Erasmus**, ponieważ stanowiłoby to wyraz głębszego zaangażowania na rzecz mobilności edukacyjnej i konieczności inwestowania w spójność społeczną, europejskie wartości, integrację i obywatelstwo. Jak już wspomniano, nowy program Erasmus będzie musiał objąć dodatkowe cele polityki. Decydenci polityczni muszą zapewnić, aby nie skutkowało to niedopuszczalnie niskimi wskaźnikami skuteczności części programu, tak jak to miało miejsce w jego poprzednich edycjach.

4.3. EKES uważa, że następny program Erasmus powinien stanowić **uzupełnienie pozostałych funduszy i programów Unii**, zwłaszcza przyszłego Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+). Jednocześnie EKES pragnie podkreślić, że **krajowe budżety w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu same w sobie muszą być stabilne**, a budżet programu Erasmus nie powinien być wykorzystywany do niwelowania w nich luk inwestycyjnych. Proces europejskiego semestru w dalszym ciągu powinien odgrywać aktywną rolę, by zapewniać sprawiedliwe i zrównoważone inwestycje na szczeblu krajowym w kształcenie, szkolenie i uczenie się przez całe życie.

4.4. EKES podkreśla, jak ważne jest wspieranie przez budżet kolejnej edycji programu Erasmus **współpracy między państwami członkowskimi** na rzecz poprawy ich systemów kształcenia i szkolenia zgodnie z demokratycznie ustalonymi celami i działaniami politycznymi omówionymi i uzgodnionymi przez Radę i Parlament Europejski w porozumieniu z partnerami społecznymi i EKES-em. Zwiększonemu budżetowi powinno towarzyszyć zwiększenie **elastyczności i odpowiedzialności na szczeblu krajowym**. Odnosi się to do celów związanych z treścią, w tym wszelkich modyfikacji programu dokonywanych w celu jego dostosowania do obecnych i przyszłych wydarzeń politycznych oraz społeczno-gospodarczych w Europie.

4.5. EKES popiera fakt, że wniosek Komisji umożliwi państwom trzecim uczestnictwo w programie, i postrzega tę propozycję jako możliwość dalszej internacjonalizacji i sposób pogłębienia współpracy między różnymi instytucjami edukacyjnymi oraz organizacjami w dziedzinie młodzieży i sportu na całym świecie, jako że zapewni to młodym ludziom pochodzącym z krajów partnerskich większe możliwości zdobycia kształcenia i szkolenia w Europie oraz umożliwi młodym Europejczykom odbywanie kształcenia i szkolenia w tych państwach. Aby zapewnić odpowiednią pozycję europejskiego kształcenia na światowej scenie edukacyjnej, konieczne jest zagwarantowanie **łatwiejszego dostępu oraz dostatecznego wsparcia administracyjnego, finansowego i społecznego** na rzecz tych uczestników.

4.6. EKES uznaje większą wagę przypisywaną **narzędziom współpracy wirtualnej** i zgadza się, że takie możliwości, jak np. **mobilność mieszana**, które również zostały uwzględnione w treści wniosku, stanowią doskonały sposób ułatwiania dostępu grupom napotykaającym szczególne przeszkody na drodze do fizycznej mobilności, w tym grupom zamieszkującym obszary oddalone, osobom opiekującym się rodziną lub osobom niepełnosprawnym. Narzędzia te mogą pozwolić na zacieśnienie ponadnarodowej współpracy i komunikacji oraz pomóc w przygotowaniu przyszłych uczestników oraz zapewnieniu im niezbędnych wskazówek. Jednakże EKES podkreśla, że wirtualne narzędzia nie powinny zastąpić bezpośrednich doświadczeń i muszą pozostać ich uzupełnieniem. Należy priorytetowo potraktować inwestycje w wysokiej jakości mobilność fizyczną.

4.7. EKES sugeruje, by we wniosku odniesiono się do przeszkód biurokratycznych, jakie mogą się pojawić, gdy grupy uczących się osób różnych narodowości i o zróżnicowanym statusie zamierzają uczestniczyć w inicjatywie związanej z mobilnością, w szczególności, gdy krajem przeznaczenia jest kraj spoza UE (np. zróżnicowane wymogi wizowe lub ograniczenia w dostępie w zależności od narodowości uczestników).

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/news/2015/documents/citizenship-education-declaration_en.pdf

4.8. EKES uważa, że **nazwa programu** ma nadrzędne znaczenie i należy zapewnić, by dla opinii publicznej było całkowicie zrozumiałe, jakie aspekty są wspierane w ramach programu, oraz że obejmuje on **wszystkie etapy i formy kształcenia, nie tylko szkolnictwo wyższe**, ponieważ połowa środków finansowych przewidziana na realizację programu Erasmus jest przeznaczana na promocję kształcenia i szkolenia, kształcenia dorosłych oraz wspierania młodzieży i sportu, umożliwiając w ten sposób młodzieży i pracownikom pobyt za granicą. Jeżeli jednak znak „+” (symbolizujący umieszczenie wszystkich programów w jednym ramach) zostanie usunięty z nazwy, istnieje ryzyko „utrąty” podmiotów spoza sektora kształcenia wyższego. EKES sugeruje zatem **zachowanie nazwy „Erasmus+”**.

4.9. Zgadza się co do większej liczby celów dotyczących **kształcenia dorosłych oraz ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego (CVET)**, i proponuje, by rozszerzony zakres znalazł odzwierciedlenie w przyznawaniu finansowania. EKES wskazuje, że kształcenie dorosłych jest również ukierunkowane na **osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej**, w tym uchodźców. Wyraża zatem zaniepokojenie, że po raz kolejny na kształcenie dorosłych i wsparcie nisko wykwalifikowanych dorosłych przeznaczony zostanie najniższy odsetek środków finansowych. EKES wyraża wątpliwości, czy kwota ta, w połączeniu z przyszłym budżetem EFS+, będzie wystarczająca dla udzielenia wsparcia 70 milionom dorosłych o niskim poziomie kwalifikacji, potrzebującym integracji na rynku pracy, utrzymania miejsc pracy i wsparcia w okresie zmiany zatrudnienia.

4.10. EKES docenia wysiłki podjęte na rzecz **zwiększenia budżetu na kształcenie i szkolenie zawodowe**, jednak należy zauważyć, że nie przewidziano żadnych szczególnych środków, których celem byłoby osiągnięcie kształcenia i szkolenia zawodowego wyższej jakości, atrakcyjniejszego, dostępnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu. Jednocześnie konieczne jest zwiększenie mobilności uczniów i praktykantów zaangażowanych w kształcenie i szkolenie zawodowe (jedynie 1 % praktykantów pochodzących z Europy – przy czym docelowo na rok 2020 zakłada się odsetek wynoszący 6 % – wybiera obecnie pobyt zagraniczny w trakcie szkolenia⁽⁸⁾), zgodnie z **zaleceniem Rady w sprawie europejskich ram jakości i skuteczności programów przygotowania zawodowego (EFQEA)**⁽⁹⁾, europejskim systemem transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) oraz europejskimi ramami odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET).

4.11. EKES chciałby widzieć, jak podejście do uczenia się przez całe życie jest realizowane w praktyce, i uważa, że należy poświęcić większą uwagę **współpracy międzysektorowej (KA2)** przy jednoczesnym przyznaniu dostatecznych środków finansowych pozwalających na **realizację projektów politycznych na dużą skalę**, mając na uwadze ich wysoki potencjał zarówno na szczeblu krajowym, jak i UE, co wskazano w raporcie informacyjnym EKES-u w sprawie programu Erasmus+⁽¹⁰⁾.

4.12. Z tego względu EKES przyjmuje z zadowoleniem zwiększenie budżetu na personel, zwłaszcza na **mobilność nauczycieli i osób prowadzących szkolenia**, tak aby wspierać ich początkowy i ustawiczny rozwój zawodowy. Mobilność nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i innego personelu (oświatowego) ma zasadnicze znaczenie dla poprawy jakości kształcenia i szkolenia. Sprzyja ona także zasadniczej współpracy międzynarodowej pomiędzy instytucjami edukacyjnymi oraz innymi organizacjami, a także ich internacjonalizacji. EKES uważa, że wniosek mógłby zapewniać większe wsparcie nauczycielom, osobom prowadzącym szkolenia, pozostałym pracownikom (oświatowym), profesorom uniwersyteckim i naukowcom, dla których w **okresach mobilności** wymagane byłoby **znalezienie zastępstwa**. Powinni oni otrzymywać wsparcie w zakresie nauki języków obcych oraz powinno się rozważyć urlop z tytułu mobilności jako element pracy i uznanego stałego rozwoju osobistego i zawodowego tych osób.

4.13. EKES uważa, że przyszły program Erasmus powinien być upowszechniany i promowany w ramach **usług doradztwa zawodowego w instytucjach edukacyjnych i szkoleniowych oraz służbach zatrudnienia**, a także być lepiej widoczny w kampaniach medialnych aby móc dotrzeć do szerszych grup odbiorców.

4.14. EKES proponuje, by w rozporządzeniu wskazać, że istotne jest **powiązanie przyznawania środków finansowych i konkretnych dotacji z rygorystycznymi procedurami oceny jakości oraz opisem efektów uczenia się**. We wniosku należałoby również położyć szczególny nacisk na **walidację i uznawanie kształcenia i szkolenia za granicą i online**. A zatem wniosek powinien zawierać odniesienie do **zalecenia Rady w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego**⁽¹¹⁾, EFQEA⁽¹²⁾, procesu bolońskiego i jego podstawowych wartości i krajowych systemów punktowych, europejskich narzędzi i instrumentów, takich jak europejskie ramy kwalifikacji (EQF), europejski rejestr zapewniania jakości szkolnictwa wyższego (EQAR), ECVET i EQAVET.

⁽⁸⁾ <http://www.institutdelors.eu/wp-content/uploads/2018/01/extendingerasmus-fernandesbertoncini-june2017.pdf?pdf=ok>

⁽⁹⁾ <http://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2018/03/15/quality-and-effective-apprenticeships-council-adopts-european-framework/>

⁽¹⁰⁾ <https://www.eesc.europa.eu/pl/node/53872>

⁽¹¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A32012H1222%2801%29>

⁽¹²⁾ <http://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2018/03/15/quality-and-effective-apprenticeships-council-adopts-european-framework/>

4.15. Program Erasmus stanowi zasadniczy element wsparcia wysiłków i bieżącej pracy organizacji młodzieżowych, zwłaszcza wsparcia **uczenia się pozaformalnego i nieformalnego** oraz rozwoju **pracy z młodzieżą**. W związku z tym należy z zadowoleniem przyjąć wniosek dotyczący pozostawienia rozdziału poświęconego młodzieży jako osobnej jednostki w ramach kolejnej edycji programu. Niemniej jednak, aby dotrzeć do większej liczby młodych ludzi, a zwłaszcza tych o mniejszych możliwościach, działania w ramach rozdziału poświęconego młodzieży mają zasadnicze znaczenie dla umożliwienia osiągnięcia tych celów. Jak wskazano w okresowej ocenie bieżącego programu, działania w ramach rozdziału poświęconego młodzieży wykorzystujące podejście integracyjne i obejmujące kształcenie pozaformalne przyniosły najlepsze skutki w docieraniu do młodych ludzi o mniejszych możliwościach. Należałoby uwzględnić ten fakt przy przydzielaniu środków na realizację poszczególnych rozdziałów. Rozdziałowi poświęconemu młodzieży należałoby zapewnić lepsze finansowanie. Ponadto należałoby rozważyć dotacje dla **dużych europejskich spotkań młodzieży** (na zasadzie dotacji „na wydarzenie”, a nie „per capita”), ponieważ pozwoliłoby to znacznie zwiększyć liczbę młodych osób, do których dociera program Erasmus+.

4.16. **Wolontariat europejski (EVS)** był istotnym elementem poprzedniej edycji programu, zaś obecnie został z niego usunięty. Jako że działalność ta obecnie jest objęta zakresem Europejskiego Korpusu Solidarności, a nie programu Erasmus +, powiązania między tymi dwoma programami wymagają dalszego rozwoju i doprecyzowania.

4.17. EKES wyraża zaniepokojenie z powodu **braku komponentów edukacyjnych w inicjatywie „DiscoverEU”**. Istotą programu Erasmus+ jest mobilność, której ważnym elementem jest komponent nauki. W przypadku jego braku nie są to działania objęte programem Erasmus+. Ponadto należy przyjąć z zadowoleniem fakt, że młodzi ludzie wspierani są w poznawaniu kontynentu europejskiego, z uwagi na wartość dodaną, jaką stanowią te działania w kontekście nauki o poszczególnych państwach, grupach ludności, językach, kulturach itp. Jednakże inicjatywa „DiscoverEU” wydaje się przynosić korzyści głównie młodym ludziom wywodzącym się ze środowisk uprzywilejowanych. Inicjatywa zapewnia pokrycie jedynie kosztów podróży, co powoduje wykluczenie możliwości udziału młodzieży znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, nieposiadającej wystarczających środków finansowych pozwalających na odbywanie podróży. Ponadto rola organizacji młodzieżowych w realizacji tych działań wymagać będzie dalszego doprecyzowania. Aby inicjatywa nabrała prawdziwego znaczenia i zapewniła rzeczywistą wartość, musi obejmować komponent edukacyjny i umożliwić prawdziwe zaangażowanie wszystkich młodych ludzi.

4.18. Szczególnie potrzebne są **uproszczenie i racjonalizacja** wniosków składanych w zakresie projektów w ramach kolejnej edycji programu Erasmus. Zgodnie z raportem informacyjnym EKES-u w sprawie **oceny śródkresowej programu Erasmus+⁽¹³⁾** oraz badaniami przeprowadzonymi przez partnerów społecznych⁽¹⁴⁾ programowi brakuje **zintegrowanie wszystkich zainteresowanych organizacji, niezależnie od ich wielkości i profilu**, pochodzących ze wszystkich obszarów geograficznych i regionów UE. W związku z tym EKES przyjmuje z zadowoleniem dobre intencje wniosku, zakładające zapewnianie dotacji na małą skalę w celu wsparcia osób niemających doświadczenia w składaniu wniosków w ramach programu. Uproszczenie musi jednak zapewnić uniknięcie nieprawidłowości w zarządzaniu. Dlatego EKES przyjmuje z zadowoleniem fakt, że we wniosku położono nacisk na znaczenie niezależnego podmiotu audytowego w ocenie realizacji celów przez agencje narodowe.

4.19. W części poświęconej młodzieży proponowane rozróżnienie na „małe” i „duże” organizacje nie odpowiada realiom, z którymi mają do czynienia beneficjenci. Zamiast tego EKES zaleca **położenie nacisku w nowym programie na organizacje i działania oparte na wolontariacie**, gdzie młodzi ludzie odgrywają kluczową rolę we własnym rozwoju edukacyjnym. Ponadto lokalnym grupom młodzieżowym należy umożliwić rejestrowanie się w charakterze beneficjentów jako niezależne organizacje młodzieżowe, niezależnie od krajowego podmiotu prawnego. Lokalne grupy młodzieżowe powinny otrzymywać potrzebne wskazówki ze strony odpowiednich agencji krajowych. Pomogłoby to w przekazywaniu środków na inicjatywy wychodzące od młodzieży i zmniejszyłoby ryzyko, że znaczna część środków trafi do podmiotów profesjonalnych, jak to niestety miało miejsce w ramach obecnego programu i co było krytykowane w czasie konsultacji EKES-u prowadzonych przy okazji przeglądu śródkresowego.

4.20. Ogromne znaczenie ma także **upowszechnienie i zrównoważony charakter projektów**. Wniosek powinien zachęcać do odpowiedniego rozpowszechniania wyników projektów, kontynuacji projektów, które przyniosły doskonałe rezultaty, a także skoordynowanego upowszechniania efektów projektów na szczeblu UE i w całej UE.

4.21. Należy oferować **równej wielkości dotacje na działalność** sektorom kształcenia formalnego i pozaformalnego. Wzmocniłoby to komplementarność i pozwoliłoby sektorowi kształcenia pozaformalnego na realizowanie ciekawych programów wysokiej jakości. Ponadto dotacje na działalność powinny być proporcjonalne do wpływu na osiągnięcie celów związanych z priorytetami programu, a także do kosztów operacyjnych europejskich platform.

⁽¹³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/pl/node/53872>

⁽¹⁴⁾ ETUC – ETUC – CEEP – EFEE: Investment in Education [Inwestycje w edukację], 2017, https://www.etuc.org/sites/default/files/publication/files/investment_in_education_and_training_etuc_ceed.pdf.

4.22. Ponadto EKES jest zdania, że następny program powinien umożliwiać zgłaszanie projektów szczebla europejskiego za pośrednictwem scentralizowanej struktury, a nie agencji krajowych. Umożliwiłyby to lepszy dostęp europejskim sieciom i organizacjom, a także pozwoliło przeciwdziałać podwójnemu finansowaniu w przypadku projektów równoległych.

4.23. Jako że budżet programu opiera się na wkładzie finansowym obywateli UE, EKES podkreśla znaczenie **demokratycznego zarządzania w ramach kolejnej edycji programu** oraz absolutną konieczność umożliwienia wszystkim istotnym zainteresowanym stronom i partnerom społecznym na szczeblu UE objęcia stałych stanowisk w strukturze stałej komisji zarządzającej programem, a nie tylko pełnienia roli „obserwatorów na zasadzie *ad hoc*”.

Bruksela, dnia 17 października 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
